СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 50. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 2. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 50. Jersey City, N. J., Friday, March 2, 1928. THREE CENTS.

5 АМЕРИКАНСЬКИХ МАРИНАРІВ ЗГИНУЛО В НІКАРАГВІ

ПРИХИЛЬНИКИ САНДІНА ЗАСКОЧИЛИ ЇХ НЕСПОДІВАНО.

МАНАГВА, Нікарагва, 29. лютого. — З полудневої границі департаменту Нуева Сеговія приходять вісти, що громада прихильників Сандіна напала несподівано на поїзд, яким їхало 36 американських маринарів.

У битві, яка вивязалася зі сього, Американці мали 5 убитих та 8 ранених. Американці кажуть, що вони відбили нападаючих, котрих страти невідомі.

Американці подають, що нападаючих було коло сотки та що вони були добре зоружені, бо мали навіть машинові кріси.

Американська команда вислала відтак летунів, щоби вони позбирали ранених. З убитих Американців трох згинуло на місци, а двох наслідком ран.

ЦІЛЕ МІСТО В СТРАХУ ЧЕРЕЗ БОРОТЬБУ МІЖ МАЙНЕРАМИ.

МЕЙОР ВІДКЛИКУЄТЬСЯ ДО ГОЛОВИ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ.

ПИТСТОН, Па., 29. лютого. — Ціле місто тепер немовби в облозі, бо від коли жертви бійок між фракціями серед майнерів досягнули пяти душ, від тоді ціле населення сподіється вибуху нової ворожнечі.

Мейор міста почуваеться безсильним задержати дальшу боротьбу та відкликується до Луиса, президента майнерської юнії, як до одинокого чоловіка, що може задержати дальше кровопролиття. Мейор пише Луисови, що місто находиться у страху й замішанню, бо кровава боротьба між майнерами дає причину побоюватися нового вибуху заворушень.

Луис, котрий тепер перебуває в Вашинґтоні, не дав на телеґраму мейора Питстона ніякої відповіди ні заяви для ґазет.

ЛИНДБЕРҐ ДІСТАЄ НАДГОРОДУ МИРА ІМЕНИ ВИЛСОНА.

ДІСТАВ МЕДАЛЮ И 25,000 ДОЛЯРІВ ЗА СВОЮ ПОДОРОЖ ДО ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 29. лютого. — Фундація В. Вилсона признала одноголосно медалю й 25,000 долярів як мирову надгороду летунови Чарлзови Линдберґови за те, що він своїм недавним летом до країв латинської Америки викликав сильний настрій за мирним зближенням між народами.

Подібну надгороду в попередних роках дістали англійський політик лорд Сесил за його заслуги коло зорґанізовання Ліґи Народів, а відтак Американець Ілайгу Рут за його роботу коло зорґанізовання світового суду.

Рут віддав свою надгороду на заложення „маґазину" для пропаґанди міжнародного зближення.

ДОВКОЛА ПРЕЗИДІЯЛЬНИХ ВИБОРІВ.

ПОПИРАЮТЬ КАНДИДАТУРУ ГУВЕРА.

ВАШИНҐТОН, 29. лютого. — Конґресмен Кремтон, републиканець зі стейту Мишиґена, виступив у палаті послів з промовою, одобрюючою кандидатуру Гувера як кандидата прихильників прогибіції. Бесідник критикував кандидатуру сенатора Вилиса.

Гувер зголосив уже урядово свою кандидатуру в стейті Мишиґені.

СТАРИЙ ЧОЛОВІК ПЕРЕЇХАВ ЛОДКОЮ 1500 МИЛЬ МОРЕМ.

МІЯМІ, Флорида, 29. лютого. — Сюди приїхав нині своєю маленькою лодкою 67-літний весляр Чарлз Зайліц, який виїхав дня 23. жовтня з Бетері Плейз у Ню Йорку в дорогу до Флориди.

Зайліц переїхав дорогу півтора тисячі миль за 129 днів. З того часу 6 тижнів потратив він, ждучи на закінчення бурі. Його лодка має всего 14 стіп довжини.

НАЙСЛАВНІЙШІ НІМЕЦЬКІ ЛЕКТОРИ ПОСВАРИЛИСЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 29. лютого. — Між перебуваючими тепер в Америці німецькими авторами й прелеґентами Германом графом Кайзерлінґом та Емільом Людвіґом прийшло до публичного зриву.

Десь недавно жінка відомого ґазетного накладчика Герста урядила бенкет у честь Еміля Людвіґа й запросила на нього Кайзерлінґа. Кайзерлінґ заявив їй у відповідь, що він не може прибути на бенкет, бо не хоче там стрічатися з Людвіґом. Людвіґ, почувши про се, написав до американських ґазет публичного листа, в котрім каже, що граф Кайзерлінґ поступає невідповідно, витягаючи свою сварку з другим німецьким автором на публичний вид поза границями краю, де вони оба є гістьми.

Коли Кайзерлінґа питали за причину його захований супроти Людвіґа, Кайзерлінґ заявив, що він зірвав з Людвіґом усякі товариські зносини від часу, як Людвіґ писав життєпись відомого німецького політика Бісмарка; Кайзерлінґ звертав Людвіґови увагу на те, що він неправдиво представив жену Бісмарка, а тещу Кайзерлінґа. Людвіґ не хотів змінити уступа, мимо уваги Кайзерлінґа.

СИЛА ФРАНЦУСЬКОЇ АРМІЇ.

ПАРИЖ, 29. лютого. — Після реорганізаційного проекту французька армія буде виглядати в числах так: 240,000 жовнірів буде давати сама Франція, 95,000 Північна Африка, а 84,000 кольонії. Всі ті жовніри будуть служити один рік. Кромі того буде на листі 106,000 офіцирів і жовнірів, що будуть обовязані до семилітньої служби. Число жовнірів підчас мира буде виносити 523,769.

НЕ ПРИНЯЛИ МЕДАЛІВ.

БЕРЛІН, 29. лютого. Афґаністанський монарх приготовив кілька тисяч медалів, які хотів роздати між німецьких достойників та урядовців. Та німецька република є проти медалів. Прийдеться монархови забрати медалі до Афґаністану.

ФРАНЦІЯ ЗАМИКАЄ ВСТУП РОБІТНИКАМ - ЧУЖИНЦЯМ.

На засіданню Робітничої Ради в Парижі міністер праці зробив заяву, що допущення робітників у Францію на довший час замкнено. І то не тільки для фаховців, але й для хліборобів.

В році 1925 прибуло 10.477 робітників, а виїхало 54.393. В 1926 прибуло 98.949, а відійшло 48.683, а в 1927 р. прибуло тільки 18.778, а виїхало 89.982. Таким чином імiґрація зменчилася й нема виглядів, щоби вона побільшалася, бо в Франції економічна кріза. Число безробітних помимо всього зростає. Парлямент має дати полекші тим Французам, які б хотіли осісти на землі.

ФРАНЦУЗИ НЕ ХОЧУТЬ „ЕРЗАЦ" ЖІНОК.

В Парижі повстало товариство, до якого ввійшли люде науки, політики, літератури та штуки

Панлеве, Еріо, драматург Тристан Бернард та знаменитий маляр Ван Донен є членами, а на чолі товариства стоїть знаменитий літератор та поет Поль Валери.

Товариство має боротися з нездоровим бажанням жінок стати подібними до мущин. Кореспондент одної англійської ґазети звернувся до голови Ліґи за поясненнями й отримав таку відповідь:

— Ми не думаємо й не бажаємо робити перешкод жінкам що до праці на громадському, науковому або мистецькому полі, лише боронимо в женщинах жіноче. Покручена жінка губить приваблевість та красу. Прагне стати подібною до мущини й не може подолати обовязків, тратить здоровля та шкодидить собі як жінці.

КРІВАВА ДРАМА.

Дня 27. січня ц. р., о 1. год. пополудні, трапилася в санітарному департаменті військового міністерства у Варшаві страшна подія. Вістун Гловінскі в приступі зависти застрілив працюючу в департаменті машиністку Кравчикову, після чого сам позбавив себе життя.

ЖАБА СИДІЛА В КАМЕНИ 31 ЛІТ.

Жаба, яку 31 літ тому замуровано в угольнім камени судового будинку в Істленд, Тексас, не згинула і коли добуто її 18 лютого, вона ожила. Судовий будинок розвалюють тепер і коли дійшли до угольного каменя, зібралося немало людей, щоби поглянути, що там є сховане. В камени найдено кілька старих часописів, монет і замуровану жабу. Жаба виглядала якийсь час на неживу, однакож по хвилі отворила очи. За яких 20 мінут зачала дихати. Жабу замкнено в скринці, яку віддано в опіку судді.

СЛАВА І ГРОШІ.

Один із переможців останньої війни маршал Жофр живе в Ніцци за пенсію, яку дістає від франц. військ. міністерства. Недавно власник хати підвисшив йому комірне. Тоді Жофр заявив, що приневолений перенестись на менше мешкання, бо пенсія йому не вистачає. Еспанець Рамірез, що має в Ніцци кілька домів, дізнавшись про це, прохав Жофра, щоби зробив йому ту честь і замешкав в однім із його домів до смерти безплатно.

ПОЛЬСЬКА ГОСПОДАРКА.

Теперішна цукрова кампанія в Польщі — 1927/28 — дала 17% менше цукру ніж минулорічна. Причина — занедбання бурякової господарки. — Число реєстрованих безробітних в Польщі виносило дня 14. січня 176,821 осіб. В порівнанні до стану з 1. січня ц. р. число безробітних зросло кругло на 25.000 осіб!! — У Варшаві арештовано директора будівельного банку і б. шефа президії в міністерстві скарбу, д-ра Вишатицького. Причина — необережна крадіж.

ПОШИРЕННЯ СТАРОСТИНСЬКОЇ САМОВОЛІ.

Новими адміністративними розпорядками польського президента поширено дотеперішню компетенцію воєводів та старостів. Встановлено рівнож т. зв. воєвідські та повітові ради, що мають заступати цю славетну польську воєвідську „автономію", ухвалену ще перед пяти роками. Членів тих рад іменують воєводи зглядно старости, їм прислугує також право наганяти таких іменованих радників домів. Добре, що не до криміналу..

АРЕШТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ В ХАРКОВІ.

Радянський комісаріят для господарських справ наказав припинити видавання „Українського Економіста" за статтю, звернену проти жидівської кольонізації на Україні і за висловлену думку, що центральний уряд для заспокоєння пролетаріяту і для вдержання ладу повинен здержати кольонізацію на майбутнє. Чрезвичайка заарештувала весь склад редакції „Українського Економіста".

ВОДОГРАЙ, ЩО ДІСТАЄ ДАРУНКИ.

Цими днями японський амбасадор у Брюсселі вручив бурмістрові офіціяльно цікавий дарунок; є це преґарне кімоно (халат), передане японським денником „Асагі" для спеціяльної цілі. Це кімоно має прибрати славний водограй у Брюсселі, на якому стоїть статуя маленького хлопчика в непристойній позі; кімоно має заступити фіговий листок. Цікаве, що цей хлопчик має вже віддавна велику гардеробу, складену із ріжних історичних костюмів, напр. повний одяг маркіза, жертвований колись французьким королем, мундур французьких стрільців і инші вбрання. Але хлопець таки надалі виконує свою непристойну ролю, бо закритий перестав би бути водограєм.

ЖЕРТВИ НАУКИ.

У Парижі помер один із найвизначніших бактеріольоґів Жан Даніс, відомий із деяких своїх творів перекладених на всі культурні мови і з численних мандрівок по країнах, де йшла енерґічна боротьба з невідомою епідемією. Він упав жертвою своєї любови до науки. Рік тому він виїхав до південної Африки, щоби студіювати там нову тропічну недугу, що нищила населення. Він пробував у Парижі ізолювати мікроби, щоби найди середник проти них. Підчас нещасливого експерименту сам заразився цією недугою і всі найбільші французькі лікарі стояли над його ложем безсилі. Даніс вславився головно боротьбою з мікробами, що нищать засіви; їздив богато разів до Росії, Портуґалії та Австралії. Підчас війни найшов він спеціяльний спосіб лікування ран від пострілу. Одночасно із звісткою про його смерть приходить і друга про смерть норвеського хеміка Ельстедта, що теж заразився підчас хемічних експериментів. Ельстедт був точніше кажучи: альхемістом і половину свого життя, яке провів в Америці, присвятив переміні олова в срібло, дійшовши до великого майна. В останнім часі він робив спроби добути золото із живого срібла, але цю тайну забрав із собою до могили.

ДЕ БУЛА ТРОЯ.

Визначний німецький геоґраф і мандрівник проф. Павло Беркґард доказував цими днями в Мюнхені перед учениками, що те все, що нас учили в школі про місце Трої — невірне. Він доконав розкопок, які докажуть, що Гомерівська Троя зовсім не находилася на березі Малої Азії, а в Тунісі, між Шотом і Джерідом. Отже т. зв. Гераклевими стовпами є не Ґібральтарські скелі, а дві скелі гірського ланцюга Аґаґарі. Стару Трою здобули атакою Греки недовго перед землетрусом у 1250 р. Хр., підчас якого море проглинуло це місто. Беркґард обіцює в найкоротшім часі доказати цю теорію розкопками.

ЖЕНЕВА І АМЕРИКА ЗГІДНО ПРОТИ ВІЙНИ

ЕКСПЕРТИ ЛІҐИ НАЦІЙ ЗА ПРОПОЗИЦІЄЮ КЕЛЛОҐА. — ІНШІ ДОБАЧУЮТЬ В ПРОПОЗИЦІЇ ТІЛЬКИ ВИБОРЧИЙ МАНЕВР. — НІМЕЧЧИНА В ЦІЛОСТИ ПО СТОРОНІ АМЕРИКИ.

ЖЕНЕВА, 29. лютого. — Пропозиція секретаря стейту Келлоґа в справі узнання війни поза законом стрінулася тут з загальною апробатою. Експерти заявляють, що ту ціль може бути дуже добре осягнено дорогою многосторонних договорів, як це плянує Келлоґ. Ба та дорога в нічім не противиться тим зобовязанням, які мають держави супроти Ліґи Націй. Це було би свого рода продовження льокарненського договору.

Інші знова, але їх не так багато, заявляють, що ціла пропозиція Келлоґа не є серіозна, бо це тільки маневр републиканської партії, обчислений на найблизші вибори президента Злучених Держав.

Зате Німеччина держиться руками і ногами американського проекту і заявляє, що буде його попирати зі всіх сил.

НЕ ТАК ТО ВЖЕ ЛЕГКО РОЗВОДИТИСЯ.

ПАРИСЬКИЙ СУД НЕ ДАВ ДОЗВОЛУ НА РОЗВІД БУВШОМУ СЕКРЕТАРЕВИ СТЕЙТУ КОЛБІ. — МИНУЛИ ТІ ЧАСИ, КОЛИ ФРАНЦІЯ БУЛА РОЗВОДОВИМ РАЄМ ДЛЯ БАГАТИХ АМЕРИКАНЦІВ.

ПАРИЖ, 29. лютого. — Сталася подія, яка викликала велику сензацію по обох сторонах океану і загризла не одного американського багатиря, що сидить в Парижі, або вибирається до Франції, щоби аж там позбутися своєї жінки і взяти розвід.

Вже від довшого часу підносилися в французькім парляменті голоси протесту проти легких розводів в Франції, яких уділювано головно чужинцям, а особливо Американцям. Париські адвокати доробилися міліонів з розводових процесів, бо Американці добре платили. Та все те готово скінчитися. Французьке міністерство справедливости видало розпорядок, яким візвало суди до пильного розгляду розводових процесів.

Нова процедура знайшла саме тепер приміненнє і то до особи, котра могла числити на протекцію більше, як хто небудь другий. Бо ото домагався розводу Бейнбридж Колбі, бувший секретар стейту з часів адміністрації Вилзона. А заступав його ніхто інший, а відомий славний адвокат і бувший французький президент Мілеран. Та це все не помагало. Суд відкинув позов, бо Колбі не міг виказати, що він залишив Америку, а осів у Франції, щоби в ній на стало замешкати.

Колбі домагався розводу на тій підставі, що його жінка висміяла його в одній з її повістей. Жінка перечить сьому, але на розправу не прибула.

СЕСТРА КАЙЗЕРА ПОТРЕБУЄ ГРОШЕЙ.

ЗАСТАВЛЯЄ БРИЛЯНТИ, БО $150,000 НА РІК ЇЙ НЕ ВИСТАРЧАЄ. — А ВСЕ ТЕ ЧЕРЕЗ РОЗПУСТНОГО СВОГО МОЛОДОГО МУЖА.

БЕРЛІН, 29. лютого. — Гогенцолерни не знають, що робити з принцезною Вікторією оф Шавмбурґ Ліппе, сестрою б. кайзера Вільгельма, що як шістьдесятьлітна вдова віддалася за двайцятькількалітного Росіянина Александра Зубкова, який тепер тільки пиячить, волочиться по нічних льокалях, розпускає гроші та наносить повно скандалів.

Мимо цего, що Вікторія одержує від держави титулом сконфіскованих маєтків річне відшкодовання в квоті $150,000, це все не вистарчає на розпустне життя. А має ще й інші доходи з тих маєтностей, що ще їй остали. Якраз тепер хоче вона заставити свої брилянти вартости $3,000,000. Каже, що потребує грошей на будову аероплянy, яким хоче вибратися з чоловіком через океан до Америки.

Гогенцолерни думають віддати її і чоловіка під судову кураторію.

ПОМЕР ҐЕНЕРАЛ ДІЯС.

БУВ НАЧАЛЬНИМ КОМАНДАНТОМ ІТАЛІЙСЬКИХ ВІЙСК. — НАНІС ОСТАТОЧНИЙ УДАР АВСТРІЙСЬКІЙ АРМІЇ В 1918 РОЦІ.

РИМ, 29. лютого. — Помер ґенерал Діяс, добре відомий підчас світової війни як начальний командант італійської армії. Діяс є для Італійців тим, чим Фош для Французів, а Першинґ для Американців. Обняв він начальну команду над італійською армією по ґенералі Кадорні в 1917 році, в часі, коли австрійські війська розбили італійську армію над Ізонцо, а німецька армія розбила другу італійську армію та забрала до неволі 200,000 Італійців і 700 гармат.

Діяс перевів цілковиту реорґанізацію армії, зміцнив, дисциплінував її і повів наступ на Австрію, яка чим далі більш слабнула. В червні 1918 р. повів він офензиву проти австрійських війск і завдав їм такий удар, який спричинив остаточну катастрофу. Австрія була змушена просити 3. листопада о перемирє.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСОБИСТА ЧИ ЗАГАЛЬНА СПРАВА

Хто приглядається нашому громадянському життю, той завважить, що багато у нас лиха через те, що всяку громадську, політичну, просвітну, релігійну чи навіть економічну справу лучать в нас з одиницями в той спосіб, що висувають одиниці на перше місце, а справу на десяте. Одні роблять це несвідомо і не звертають уваги на те, що кожда людина, хтоб вона не була, має всюди своїх приклонників і ворогів, котрі готові поділити себе на табори якраз задля цеї особи. Колиж ставимо справу загальну на першім місця, а особи в тилу, тоді й лекше дійти до порозуміння між людьми доброї волі. Та кромі людей, несвідомих свого поступовання, є ще багато таких, що на тій несвідомости спекулюють та зводять кожду справу до особистих порахунків між особами. Бо їм не ходить о справу, а о свій власний інтерес, о те, щоби, коли вже вони не на верху, то хай не буде й другий. Оті спекулянти знають, що вони як громадянські діячі здібні хиба жити споминами і доїдати рештки того, що може колись доброго зробили. Тому саме силою накидають свій провід громаді, забуваючи, що навіть такі великі і так заслужені люде як Асквит в Англії, не могли мимо своїх здібностей і заслуг втяти цеї штуки і мусіли відійти, коли не надавалися вже до проводу.

А в нас перша лучша групка не узнає приміром Обєднання, бо там нема такого то їх лідера. Через те являються такі людці, бувші редактори та бувші диплъомати та посли, що не добачують в церковно-народній боротьбі наших іміґрантів в Америці боротьби проти духового рабства, проти визволення церкви зпід польських впливів, боротьби за своє власне майно, за добре імя наших національних ґеніїв, за релігійну терпимість та за церкву, як інституцію, що пособляє нашому національному визволенню. Ні, оті людці бачуть тільки особи, тільки боротьбу за кращу парохію, за гонор, за шифкарти, а навіть за — віно. Колиб такі чуда розповів хто Ніцшеви, то цей певно відповів би: Нікчемник думає про других в той спосіб, в який уявляє себе самого. І це рація. Але властиве лихо в тім, що ті людці ведуть злочинну роботу і зводять добру справу, боротьбу за визволення нашої душі і нашого народа з фізичної і духової неволі — до нікчемних річей, до поганих особистих забаганок і особистих порахунків. В той спосіб затемнюють велику і загальну справу. Через те не можна в нас піднести навіть голосу в справі театру чи публичної контролі громадських установ, не можна навіть домагатися звороту сиротинського гроша, бо й тут поза важною громадською справою виставляють вам ріжні спекулянти замісць справи — особи, щоби в той спосіб відвернути загальну увагу від публичної контролі. Це треба мати нам завше на увазі. Не над особами ломім собі голови, а над справою.

СВЯТКОВАННЄ ПАМЯТИ ШЕВЧЕНКА ПО КОМУНІСТИЧНОМУ

(Замісць фелетона).

Так вже принято, що на кожде свято пишуть святочні оповідання, спомини, вірші, тощо.

От і я задумав написати спомин. Але не забігайте вперед, шановний читачу. Я не з життя Шевченка спомин буду друкувати, а про те, як Москалі задурили голови нашим „підніжкам Москви", що вони вважають українського поета навіть за марксіста.

* * *

Була собі в Парижі українська громада невеличка. Сходилися, гомоніли, журилися. Бідні були „буржуї" українські, але чесні. Панувало обєднання, ніхто нікому очей не видирав. Не розділювали на Галичан та Наддніпрянців. Жили однакові всі.

Аж наїхали тарнівські „дідичі", беззубі тай заколотили. А ще за скількись часу Галичани сутворили большевицьку громаду. (Там і Наддніпрянці обріталися, але про те не балакали).

А на чолі став жвавий хлопець Норич-Дзіковський (той, що не хтів вінди клінувати, а на легкий хліб у большевицькім передпокою гнувся в три загибелі) тай, звичайно, не можна-ж пикою в ковбаню влізти, став старатися, щоб вислужитися на добру пейду (тоді ще він лише за радянський борщ та махорку прислужувався), а для того треба було „чисту" роботу показати.

Тут на щастя Шевченківське свято підвернулося. „Треба заманіфестувати! Треба вшанувати, мовляв, чесного марксіста, що боровся за права московського пролетаріята" — говорив у відповідь на доклад Норича совітський Українець з Латишів Авсем.

Ну, коли дозвіл їх благородія латишського Українця був, забігав Норич по артистах. Та склалось якось так, що артисти добре знали Авсема ще з першої навали з Києва, коли „українізований" Латиш вагонами розстрілював родичів тих самих артистів.

Як тепер памятаю, приїхав на таксі (а таксі в Парижі прикмета високого положення та поважної ваги у відповідній кишені) пан товариш організатор до одного з артистів.

— Ви артист? — питає.

— Так, а що?

— Можеб ви приняли участь в концерті Шевченка?

— Так я цирковий актор.

— Нічого, покажете, як ходять на голові.

— Ні, вже досить, що ви там будете. Я хиба стріляти буду в ціль. Аби богато було комісарів.

— О, ви проти нас... Прощавайте.

Поїхав до другого. Другий згоджується співати тільки в сцені „Загибель Москалів" і то одну пісню: „як ударим на кацапів ворогів поганців".

І тута зірвалося. Вдарився до диріґента хору. Диріґент нічого; згодився. А коли спитався хористів, то йому сказали: „співай сам, у тебе й голос підходящий. З дрижаментом".

Засмутився Норич. Вхопив еміґрантську газету, й як оглашений попер на Монмарт, до московських шинків. Якраз устиг. Саме рихтувалися йти в „нальот" на Американців „рускіє артисти". Велике кафе наповнене було „звучною рускою речю". Спорили, кого на престол садити: чи Кирила Першого чи Миколу Щеодного.

— Перепрашаю, — зачав Норич, — ви руськой артист?

— Да, да. А што?

— Можеть виб співали на Шевченківськім концерті?

— Ето которий реквієм?

— Ні. Концерт. (А сам думає: який реквієм?)

— О, нєт. Ето обратітесь вон туда в угол. Там безработниє.

Дякую.

В кутку кілька осіб вибирали недокурки з попільничок, що приносив льокай і скидав на сусідній стіл. Говорили голосно, пристрасно, вимахували руками з харкавим акцентом.

— Певно цигане, — подумав Норич.

— Вибачте панове, зачав ввічливо. — Я маю роботу для вас.

— Работу? Где? Когда? Какую? Што? Концерт?

Трохи не проковтнули. За пять мінут програма лежала виготовлена, написана на нансеновському пашпорті.

1. Промова заслуженого професора історії невиплачення боргів, та верткого сменовеховця Ілюші Борщака.
2. Докладач точок, він же самородільний талант, хтось в коротких штанах. Промови, з огляду на важність Всесоюзного свята, виголошувати будуть: першу по малоросійськи, бо найближче до сменовеховців; а другу на общепонятном богатом руском язике.

Примітка: В виду не полной українізації на Украіне.

3. „Гей ухнем!" Пусть слушателі не думают што по голове. По святу).
4. Народний танець гірських аулів — Лезгінка (А што тибе нада).
5. Де ти бродиш" — відомий дует, виконають двох дійсних Українців, але на жаль безголосих. Один з них проучив свій голос, а другий, здається, пропив.
6. „Блоха". На чистом всесоюзном язике (штоби понімалі все народності).
7. „Єврейськіє анекдоти" — как розрешеніє земельного вопроса на Украінє.

По закінченню концерта баль — до світу.

Отже концерт зачався неточно наперекір „стіхіям" і на естраді являється ославлений всілякими подвигами Борщак.

„Товарищі!" залунав його тихий голос.

„Я давно, ще не разу не святкував памяти Шевченка. Бо думав, што він тягне за буржуїв. Але як Ленін сказав, що він марксист, то я йому можу отдадь поклон, хоч і головной, бо в мене шия болить.

„Мушу привітати громаду нашу і сказати: хто я. Я давно, подібно Іллічу в подполі, вів провокаційну роботу ще в Римі, разом з Мазуренком, що давно будує советську Росію. Я і в Парижі не переставав те робити й нарешті ми прийшли до ціли. Хай живе Шевченко, хай живе Ленін, хай живе Маркс!"

Після цього почався концерт. Промову конферасє або докладчика погано було чути з причини заікання, що носило хронічний характер.

Всі точки зворушували слухачів, а передовсім Галичан, що не розуміли всесоюзної радянської мови. Концерт пройшов з одушевленням і навіть погруддя Шевченка, якого завинули у червону шмату, плакало, бо ще ніколи такого концерту ніде не було.

Танці йшли до рана, а в перервах між танцями поминали великого українського поета білим французьким вином та коняком, на що большевицьке посольство відпустило чимало франків.

* * *

Для того я нагадав отой концерт оттут в Америці, щоби ясно стало для кождого, як то наші вороги шанують память нашого пророка, повиваючи його імя у руїнницькі ідеї найбільшого руїнника Леніна.

Для того, щоби памятали, що святкувати треба нам память Тараса Шевченка не для людей, як це роблять Москалі, або московські прислужники, а для себе.

Не тільки слухати промов треба, але пересякнутись пошаною наскрізь та прочитати Шевченкові псальми, щоби побачити ще раз безтямну брехню Москвинів та їх прислужників.

Василь Бобрів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРШЕ СВОЯ ДЕРЖАВА, А ПОТІМ КАЛЕНДАР.

На мою думку, ломім собі голову поперед всего над тим, як нам визволитися з ворожого ярма та стати свобідним і державним народом, а потім будемо займатися календаром. Мені не дивно, що голос за зміною календаря вийшов з Шамокін, Па. В тім місті ціла Польща. Там Поляки займають визначні місця, вони там босами по шапах. І от тому в тій громаді відчувають може наші люде утиск польський а не американський. Бо Американці нарід розумний і культурний. Можете собі святкувати які хочете свята і в який хочете день, а Американець правдивий вам не дивується.

Колиж в Шамокін така особлива ситуація, то й на те є рада. Хай Українці до роботи йдуть, а некультурним малопольським босам чи їм подібним відплачуються в той спосіб, що зароблений на Різдво гріш віддадуть на Рідну Школу, інвалідів чи сироти в краю. От тоді буде їх совість заспокоєна. Будуть мати заслугу перед Богом і рідним поневоленим краєм.

І мені трапився подібний випадок як Шамокінцям. В 1916 р. працював я в Джерзі Ситі за фаермана в А. П. Т. Компані. На Новий Рік дали мені оф, а на наш Новий Рік я сам собі зробив оф. Приходжу по Новім Році до роботи, а моєї карти, що її пунчується, нема. Бос каже, що я стратив роботу. А я до чіфа і ціла галабурду. Тоді викинули мені $25 на стіл за цілий тиждень і звільнили. Я пішов і знайшов зараз другу роботу. А на третий день присилають з компанії і кажуть, щоб я вернув назад до роботи. Ще навіть заявили, що прибавлять $3 більше на тиждень. Але я їм заявив, що з такими людьми я працювати не хочу, бо в мене моя традиція і мої святі вартнійші як їх доляри.

Андрій Мельник,
Филаделфія, Па.

ШКОЛА І ЩЕ РАЗ ШКОЛА.

Жию вже довший час в Америці і приглянувся вже на добре нашому життю. А мешкав я довго в такій місцевости, де люде наші, хоч не злемалися, але не були освідомлені. Тому й москвофільство там було поширене і ніяка народна робота не йшла. Бо, як відомо, по таких закутках священик, це одинокий провідник. Ну, а коли священик до нічого нікого не веде, або ще й противний народній роботі — тоді всьо спить.

Але ота послідна боротьба з ґетьманьством і з рутенською політикою просвітила наш нарід і занесла луч світла навіть в таку забиту околицю як та, де я до недавна жив. І от що добре: коли тільки люде прозріли, побачили, що все лихо між нашим народом через темноту. От тому взялися сейчас до зорганізовання своєї рідної школи, такої, про яку була мова на Конгресі Обєднання. Люде домагаються школи, котраб вчила дітей пошани до демократичних і республиканських засад тої країни, яка нам стала другою батьківщиною, а рівнож щоб та школа защіпила в діточих серцях любов і пошану до свого національного імени і нашої славної бувальщини і культури.

В. Дроботій.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(48)

5) Питання про офіцирський командний склад та про поповнення тих військових частин, що організовані на підставі ч. 4.

Скликання зїзду на 5—6 мая 1917 р. доручити Українському Організаційному Комітетові і Укр. Центральній Раді".

Вислухавши цю постанову вояків, Ц. Рада ухвалила скликати на зазначений термін перший всеукраїнський військовий зїзд.

* * *

На зїзд прибуло більше 700 делеґатів, що, по підрахункам мандатної комісії, були прислані від 1,580,702 організованих українських вояків. Зїзд цей, уявляючи собою могутню демонстрацію організованости українського озброєного народу, проходив в атмосфері високо-національного піднесення. Російська преса називала делеґатів його „шовіністами", „узкими націоналістами", що забувають інтереси демократії, інтереси збереження єдиного революційного фронту і т. д.

Разом з тим зїзд викликав великий переляк серед „общерускої" демократії і примусив її звернутися до нього вустами Всеросійського Виконавчого Комітету Ради Робітничих і Салдатських Депутатів, що вислав зїздови телеграму з „увещеванням" та проханням не приймати рішучих постанов у справі націоналізації армії, щоби не загубити тим революції (звичайний арґумент общеросов). Мовляв, справу організації окремих національних військ буде обговорено на найблищому всеросійському зїзді (14 червня), представників Совітів Робочих і Салдатських Депутатів. Тому виконавчий Комітет просив українське вояцтво довіритись його ласці та звернутися до Українців-вояків з закликом стриматися від самочинної націоналізації армії. Телеграма ця викликала страшенне обурення серед делеґатів зїзду й багато стояло зусилля провідникам його, щоби дальшу роботу зїзда ввести в спокійні береги.

Надаючи таке велике значіння зїздови, російська демократія не помиляючись оцінювала його силу, але дуже вона помилялась, коли гадала, що своїми постійними виступами проти, та „придирками" до українського „шовіністичного" руху зможе його спинити, або скерувати в бажаному їй напрямку. Український національний рух тоді взагалі, а у війську зокрема, підлягав своїм незломним внутрішним законам розвитку, а зовнішний прояв його реґулювався лише реальним відношенням сил, з якими повсякчасно рахувалися керманичі організованости руху. Такими втручаннями „общероси" лише нервували українські національні маси, викликали їх на ексцеси, що могли не раз привести до тяжких наслідків. Лише завдяки тактови, який проявляли ті, кого хвиля національного руху поставила біля його керми, що іноді ціною неймовірних зусиль, можливі ексцеси пресікалися своєчасно. Центральним пактом постанов зїзду були ухвали про українське народне військо й Український Військовий Генеральний Комітет. В тих постановах між иншим говориться: ...„одним з дійсних могутніх засобів до піднесення духа, для зміцнення військових частин в одне суцільне, могутнє тіло — зїзд визнає негайну націоналізацію армії на національно-територіяльному принципі. Зокрема зїзд оголошує потребу організації української армії"... „утворити тимчасовий Український Військовий Генеральний Комітет при Українській Центральній Раді, який має відати українськими військовими справами і працювати у тісному контакті з Російським Генеральним Штабом".

До складу членів комітету було обібрано 18 душ.

Таким чином повстав український, військовий керуючий центр, який звязав тісно в одне ціле увесь український військовий рух і дав йому закінчені організовані форми одного цілумогутнього фактора українського національного відродження.

Член Генерального Комітету, обібраний на першому зїзді, О. М. Пількевич у таборовому журналі „Наша Зоря" про перші часи праці комітета пише:

„Вороже було зустрінуте в російській армії народження У. В. Г. К-ту, а в Петербурзі, і особливо в командуванні Київською Округою навіть з досить великою насторожeністю, недовірям і страхом. В перші-ж дні свого іствування багато довелося У. В. Г. К-тови поборювати перешкод у своїй праці не тільки таємних, але й отвертих. Нераз доводилось одній частині членів У. В. Г. К. сидіти і працювати на засіданні комітету, а другій брати в кишені револьвери і йти чатувати на вулицю біля будинку, де відбувалось це засідання"...

* *

Сконструувавшись і наладивши роботу, Генеральний Комітет вислав до Петрограду разом з делеґатами Центр. Ради своїх 4 членів: О. Пількевича, С. Письменного, Д. Ровинського і А. Чернявського з таким домаганням до російського уряду:

„1) Оповістити в приказах по військовим частинам і установам фронту, тилу і фльоти про заснування та іствування Українського Військового Генерального Комітету при Київській Центральній Раді як органу, що відає всіма військовими організаційними, українськими установами та питаннями і до якого в цій справі повинні звертатися всі українські громади.

2) Зажадати від всіх військових частин армії й фльоти поіменні списки ґенералів, штаб і обер-офіцирів-Українців, відомости про салдатів-Українців загальним числом в кожній частині й щоби відомости ці безпосередно прислати в Ґенеральний Комітет.

3) Негайно зробити розпорядження про перевод із запасових частин, що находяться в центральній Росії: одної дивізії важкої артілерії, комплектованої Українцями (всякого ґатунку зброї), одної польової батерії, а перебуваючу нині у Києві гірську запасову батерію вважати українською. Всі частини спеціяльного призначення, що находяться у Києві, як понтонні, залізнодорожні і др., українізувати, а вироблення пляну й порядку переходу їх віддати Українському Ґенеральному Комітетові.

4) Дати Укр. Ген. Комітетові право для поповнення некомплекту в 1-шім запасовім полку ім. Богдана Хмельницького, а також і в других частинах, що находяться у Києві, які творяться для відправлення маршових сотень в призначені на фронті три корпуси й вимагати, щоби було поповнено їх тиловими українськими частинами розпорядженням У. В. Г. К.

5) Як найскорше виділити в тилових запасових частинах салдатів-Українців з офіцирами-Українцями в осібні сотні, куфіні, команди, з умовою оставлення їх поки що на тих-же самих місцях і в тих-же самих частинах, де вони тепер находяться.

6) Зробити розпорядження про як найскоршу предплату на скарбовий рахунок у всі частини фронту і тилу, у всі військові інституції і штаби слідуючих українських ґазет: „Нова Рада", „Робітнича Ґазета", „Народня Воля", „Наше Життя".

7) Кооптувати до складу У. В. Г. К. одного офіцира-Українця ґенерального штабу, одного гарматчика, одного кавалериста, типоґрафа і козака-кубанця. Представників других спеціяльностей Ґенер. Комітет гадає можливим кооптувати з місцевих військових частин.

8) Зробити розпорядження про видачу всіх старих запорожських знамен та клейнодів (булави, бунчуки і т. и.), а також знамена городських українських полків осібній українській делеґації, яка в короткім часі буде послана від Ґенер. Комітету з Києва для принятя і відвезення їх в Київський історичний музей.

Знамена ці й клейноди хоронятся в Ермітажі, а деякі в церквах і соборах Петербурга, Москви, а також і других міст Росії".

Домагання ці були передані російському урядові дня 20. травня 1917 р. Про поїздку делеґації Центральної Ради, з членами Ґенерального Комітета, член її А. Пількевич пише („Наша Зоря", ч. 14):

(Дальше буде).

Підчас бенкету дівчина, що обслугувала гостей, виляла нехотячи трохи сосу на голову цілком лисого пана.

Гість (обертається спокійно і питає): Чи ви, панночко, думаете, що то щось поможе?

Вершок розсіяння.

Професор: А то пех! Дочка телеграфує мені, що у неї склалася щаслива пригода, народилася дитина, а не згадує, чи хлопчик чи дівчина! Тепер уже не знаю, чи я дідусь чи бабуся?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАШЕ РІЗДВО — ЦЕ НАШ РІДНИЙ КРАЙ НА ЧУЖИНІ.

Не годжуся з тими, що хочуть міняти календар. Якраз добре, що наше Різдво не є разом. Бо Різдво в Америці — то так як наша рідна мама. Ми знаємо, що в той день наші рідні, батько, мати, сестри, брати, і всі нам дорогі засідають в старім краю до стола і думають про нас, а ми тут про тих. Ми лучимося в той день в одну велику українську родину. Я був тепер чотири роки в краю і вернув назад до Америки. Я бачу, що ми американські Українці відділені від старого краю тільки тілом, а не душею. І от тому треба нам у всім глядіти ще на старий край.

Я не знаю випадку, щоби на нас спала яка неслава за наш старий календар. Спадає хиба в Шамокін, бо там може босами польські патріоти. Як всюди так і там вони з нас сміються. Але такі дикуни не можуть нас лякати. Я вже нераз брав оф на наше Різдво, але не було випадку, щоби бос зробив мені якусь вимову, хиба ще похвалив, що я шаную свято. Знова ж кождий розумний чоловік знає, що коли я працюю на стріт карі чи при бойлерах, то там треба і на Різдво робити.

Журиться дехто одним днем, що його тратить на Різдво, а не рахує, скільки то ми тратимо добровільно. Та коли хто тут живе 15 літ, то скільки він не зложив би гроша, як би так працював весь час, а не брав собі сам оф.

На Жидів не покликуймося, бо це не слушне. Якраз Жиди святкують добре свою пасху, кучки і новий рік. В ті дні, вони замикають навіть всі свої бизнеса і реставрації навіть.

Хай буде по старому. Тільки нашої втіхи, що ще маємо свій старий календар, що нам пригадує наш звязок з рідними братьми в старім краю. Бо якраз через календар, ми, Українці, святкуємо Різдво на всіх землях всі в один час як одна велика сімя.

А. Гасюк,
член У. Н. С. з Шикаго, Ілл.

СВІДОМОСТИ А НЕ НОВОГО КАЛЕНДАРА НАМ ТРЕБА.

Жию 14 літ в Америці і не втратив ще ні одного дня роботи через наш календар. Такі дива були можливі може колись, Бог знає кілько літ тому назад, але не за нашої памяти. Тепер нас вже всюди знають і не треба навіть босам толкувати про наше Різдво. Вони вже добре розуміють. Працюю тут з другими в майнах і ніхто з нас жадного троблю задля наших свят не має, хіба що замісць одного бере собі 3 або 4 дні оф.

Я є проти зміни календаря. Досить ми вже поділені на партії, чи маємо ще ділити себе через календар? Православні Українці не приймуть нового календаря, а як приймуть Українці католики, то тоді доперва настане між ними ворожнеча, бо зачнуть одні других лаяти Ляхами.

Ніяк не повинна бути в нас зміна календаря без порозуміння і згоди старого краю. А може така зміна вийде їм в чім на шкоду. Не через календар звуть нас Рошенами і Ґріками, а через нашу темноту, якої зміна календаря не усуне.

От в нашій публичній школі просили діти „оф" задля наших свят. А тічерка каже, що хто Рошен чи Ґрік то може не прийти на наше Різдво до школи. А моя мала девятилітна дівчинка встає і хоче щось казати. А тічерка до неї: „Ват ю вонт, Анна?" А вона відповідає: „Ві ар Украінієн, нат Ґрік енд нат Рошен". А тічерка усміхнулася і сказала: „Ю ар райт, Анна".

Календар не научить наших дітей українськости, коли ми їх не навчимо. І коли будемо поводитися так, як це я чув на власні уха. Ото списували при роботі народности. Було коло мене двох наших людей, твердих москвофілів. Коли їх запитав бос, хто вони, а вони повідають: Рошен. А він питає, а чи ви бачили Росію, а вони не знають, що відповідати. Чи може й тут винен календар?

Більше нам свідомости, науки і школи. Над тим подумаймо, а календар лишім у спокою.

Трофим Тренич,
член 356 від. У. Н. С., з Фреквил, Па.

ПОЖДІМ, ЩО СКАЖЕ КРАЙ.

Вже жию в Америці 18 літ. Працюю в фабриці і маю родину з 5 дітей. За весь час ні я, ні моя родина ніколи на нічім не терпіла через старий календар. Я думаю, що шкода часу і паперу на ту справу. Календар у нас не така проста річ, як би це кому видавалося. Коли і календар втягнув наш нарід в боротьбу з Польщею і хоче від неї відріжнитися навіть на тім пункті, то з тим треба числитися і нам в Америці. Тому не заходім собі з ніякою реформою, не спитавши поперед краю. То не є „вшистко єдно", як нас переконують, бо колиб ми махали руками на одно і друге, то дуже скоро сталиб ми і з вірою і з церквою і з своєю національністю на польськім ґрунті.

Петро Кобільник,
член 83 від. У. Н. С.
в Филаделфії, Па.

НЕ МІГ ЗНЕСТИ ЗНУЩАНЬ НАД УКРАЇНЦЯМИ І ЗАСТРІЛИВ СЕБЕ І ДРУГИХ.

(Виїмок з листа з краю).

Ми вже писали про переслідування Ляхів, а тепер перед виборами, коли пішов великий рух, вони ще дужче завзялися нас нищити. Нема кінця переслідуванням.

У нас є Народний Дім та Аматорський кружок. Якось зайшли до читальні жандарми а побачивши на стіні „Тризуба", здерли його, зневажаючи наш український герб. Після того на самий Святий Вечір один з тих жандармів застрілив на постерунку двох других жандармів та секретара, а пізніше забив і себе. В листі, який залишив, признається, що він не може вже довше приглядатися знущанням над Українцями і через те рішив зробити зі собою і з другими такий кінець.

М. Яворська,
з Богородчан.

РОСТИНИ, ЩО СПРИЧИНЮЮТЬ ЯСНОВИДІННЯ.

Нині науковий світ говорить богато про дві ростини: пейотль і люкутате. Пейотль це кактей, що росте на скелистих високорівнях середущого Мехіку. Від непамятних часів Індіяне вживають цього кактея на всі недуги. Він приводить Індіян у стан екстази, пророкування і ясновидіння. Французький учений Олександер Ронкіє каже, що пейотль це один із найменше шкідливих наркотиків. Пейотль викликає буйні візії, а рівночасно не оставляє по собі змучення в організмі. Після зажиття пейотлю відчувається загальне фізичне і нервове схвилювання, наче по склянці доброго вина, зявляються галюцінації і барвні цвіти, килими, світляні філі, а навіть роздвоєння осіб. У французькім університеті в Дюжоні переводили професори досвіди зі студенткою Алісією Декс. Після того як зажила три горошинки пейотлю, запримітила світляні пасма, филювання колірової атмосфери. Як ще зажила три горошки побачила цвіти уложені в гірлянду, фіолетні хмари; чарівний коліровий схід сонця, а вкінці молоду жінку.

— Нас дві! — викрикнула студентка. — Ця друга, то також я.

І далі стала розмовляти зі своїм двійником.

Повищий досвід із студенткою пояснює віру Індіян, що пейотль викликає ясновидіння, уможливлює розмову з духами предків.

Овоч люкутате їдять майже всі звірята, навіть мясоїдні хижаки. Індуси приписують цій ростині відмолоджуючі прикмети.

Для порівнання не зашкодить подати, які умові забурення викликають інші наркотики. Хльороформ у більшій скількости спричинює слухові галюцинації, сантоніна дає образи забарвлені на жовто, індійський гашиш ділає на змисл дотику і мази, кокаїна спричинює привиди дрібних предметів, що лазять по стінах і напади зависти, опій викликає роскішні сонні зяви й цілі історії. Затроєння алькоголем спричинює візії мишей, щурів, тарганів, що бігають довкола хорого на делірійом тременс.

ЖАНДАРМСЬКІ ПОРАХУНКИ.

В Богородчанах біля Станиславова постерунковий Пайонк застрілив свого командан та і його заступника, а відтак поповнив самогубство. Причиною того вчинку є невиносимі відносини й деморалізація польської жандармерії.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

На потерпівших від повені та українських інвалідів.

Надсилаємо $12.82 на потерпівших від повені в Галичині і на Буковині, зібрані з представлення, устроєного Співацько-Драматичним Гуртком парафіяльним, та $32.50, зібраних на Падолистовім Святі, улаштованім пасейською парохією, в неділю 27. листопада 1927 р. — Разом $45.32, які вислано до Обєднання.

За українську православну парохію в Пасейку:
о. К. Кирстюк, парох;
Т. Коваль, предс.
М. Припхан, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Членські вкладки до Тов. Просвіта.

Засилаємо суму $16.00, яко членські вкладки до Тов. „Просвіта" у Львові.

Імена членів: по $2.00: В. Сахан, о. Францішек Бонн, С. Дмитрик, М. Куба, М. Марців, В. Іванців, М. Стельмах, Д. Коцюбинський.

Дмитро Коцюбинський.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

З забави на інвалідів.

На забаві в гром. І. Ліщука в Різдвяні Свята зложили по $2.00: А. Хомич; по $1: І. Ліщук, Н. Древницький, В. Ліярба, Л. Риза, П. Коваль, Л. Доманьчук.

На забаві Тов. „Бандурист" в галі української православної церкви по $2.00: П. Дурник; по $1.: І. Савчук, П. Ворончак, Марія Ворончак, Г. Гарасимюк, М. Мартинюк, Емілія Тарнова, Татіяна Гладинюк, Добр. Ткач, І. Шевчук, Г. Тарновий, В. Древницький, Г. Пізак, С. Прокопів, В. Ярема, О. Штогрин, М. Савчин мол., Н. Франків; по 50 ц.: Д. Когут, Ю. Бойко, В. Карпів, С. Мусійчук, Н. Николишин, П. Кульпак, Т. Колісник, В. Кирилюк, др. Сухомлин, М. Горобець, І. Кравець; по 30 ц.: І. Мемон; по 25 ц.: М. Доманьчук. Дрібні жертви: $3.23. — Разом: $38.28.

Гроші переслано через „Обєднання".

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

З коляди на Рідну Школу.

Хоч у Трентоні є тепер страшне безробіття, всеж так: колядники Тов. „Вільна Україна", від. 116. У. Н. С. пішли поміж Українців.

Жертви складали члени і не члени.

Імена жертводавців: по $2: П. Максимів; по $1. Ш. Дідун, Каролина Паславська, Г. Решетар, П. Стадник, О. Грещак, І. Івашків, М. Сеньків, П. Бекита, П. Кривий, О. Михальчишин, О. Петришин, М. Гребущак, І. Юзва, М. Сушко, М. Вольчинський, Й. Курдина, Ф. Селабицький, А. Личко, П. Гольґун, М. Бородайкевич, М. Думанський мол.; по 50 ц.: П. Бірбан, Ю. Кіш, А. Похила, М. Скурняк, Катерина Трущ. — Разом $25.50.

Гроші вислано до Обєднання.

Колядували: М. Скурняк, П. Стадник та з молодечого департаменту: Лев Паславський та Володимир Стадник. Мушу зазначити, що молоденькі члени так гарно співали, що зворушили слухачів до сліз. Пожадано було би, щоби й другі відділи так робили.

Павло Стадник.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА
з підприємств, забав, хрестин, із загальних збірок і від не членів У. Н. С. за січень 1928 року.

КАРНЕҐІ, ПА.

Гром. Крупа Андрій, секретар відділу 136 У. Н. Союза, присилав жертву на Сиротинець-Захист У. Н. Союза в сумі $103.70, яку заколядували спільно відділи 136 і 384 У. Н. Союза підчас різдвяних свят. Крім цеї суми $51.85 з коляди вислано через Обєднаннє на Рідну Школу в Галичині. Загальна сума коляди виносила $155.55. Жертву-коляду зложили слідуючі:

о. Мітрат Др. Иосиф Жук	$2.00
аленьчак Іван	2.00
удяк Захар	1.00
апраль Дмитро	1.00
Крупа Андрій	1.00
Яворський Дмитро	1.00
Винник Микола	1.00
Карабін Петро	1.00
Яворський Іван	1.00
Дичко Василь	1.00
Стехна Іван	1.00
Остафій Іван	1.00
Білевич Іван	1.00
Макар Михайло	1.00
Сіварський Микола	1.00
Цупівка Василь	1.00
Скрабут Василь	1.00
Клапач Семен	1.00
Козенко Петро	1.00
Кинський Денис	1.00
Гренда Стефан	1.00
Гавриїл Демян	1.00
Фецяшко Харитина	1.00
Гриценко Петро	1.00
Козар Іван	1.00
Спенда Стефан	1.00
Стефура Микола	1.00
Кравчишин Лука	1.00
Гойсан Стефан	1.00
Адамський Кароль (Поляк)	1.00
Захарко Василь	1.00
Гойсан Яцко	1.00
Телеп Петро	1.00
Вовк Стефан	1.00
Попівчак Асафат	1.00
Попівчак Михайло	1.00
Ялечко Стефан	1.00
Щербак Михайло	1.00
Деревяник Ксеня	1.00
Гайдош Григорій	1.00
Прятка Теодор	1.00
Міхенко Андрій	1.00
Попівчак Андрій	1.00
Хома Петро	1.00
Станчак Іван	1.00
Цап Теодор	1.00
Чайковський Григорій	1.00
Ганущак Ева	1.00
Дудусь Василь	1.00
Голуб Стефан	1.00
Телеб Григорій	1.00
Орищак Дмитро	1.00
Кілик Теодор	1.00
Пиш Василь	1.00
Зарічняк Іван	1.00
Симочко Михайло	1.00
Вахновський Теодор	1.00
Сус Олекса	1.00
Гронський Иосиф	1.00
Дрозд Петро	1.00
Починок Назарко	1.00
Коцік Петро	1.00
Жук Микола	1.00
Свентковський Василь	1.00
Біскуп Иосиф	1.00
Данлий Іван	1.00
Роман Евфрозина	1.00
Рак Антін	1.00
Шляхта Микола	1.00
Медвідь Михайло	1.00
Турко Теодор	1.00
Кізик Петро	1.00
Агзима Іван	1.00
Куриляк Яцко	1.00
Клим Иосиф	1.00
Калиновський Стефан	1.00
Опалянко Стефан	1.00
Буньо Микола	1.00
Хованець Іван	1.00
Садовський Микола	1.00
Качмар Василь	1.00
Волянський Иосиф	1.00
Войнар Яким	1.00
Лазорко Григорій	1.00
Жук Стефан	1.00
Винник Роман	1.00
Вайла Антін	1.00
Гомирда Петро	1.00
Медвідь Михайло	1.00
Медвідь Василь	1.00
Цвик Іван	1.00
Маркусь Стефан	1.00
Купбіда Іван	1.00
Пастерник Теодор	1.00
Лобор Микола	1.00
Микита Дмитро	1.00
Богдан Антін	1.00
Секеляк Лука	1.00
Турко Гнат	1.00
Середик Анастазія	1.00
Щербяк Петро	1.00
Брандибура Андрій	1.00
Медвідь Андрій	75
Збалишин Дмитро	75
Секеляк Онуфрій	50
Балівський Іван	50
Стиранка Дмитро	50
Маскамич Иосиф	50
Тварик Андрій	50
Мармуля Семен	50
Гойсан Дмитро	50
Шоломінський Юрій	50
Гурій Григорій	50
Микитка Григорій	50
Михальцьо Іван	50
Кос Стефан	50
Сембрат Микита	50
Ганчарик Дора	50
Прядка Микола	50
Гриценко Марія	50
Кушнір Іван	50
Юрчак Василь	50
Тимчик Михайло	50
Мучка Григорій	50
Козяк Михайло	50
Фігура Василь	50
Кісек Андрій (Словак)	50
Кос Андрій	50
Мельник Пайза	50
Секеляк Стефан	50
Гибай Іван	50
Салий Яцко	50
Ярема Василь	50
Станчак Андрій	50
Глова Яцко	50
Бойнар Василь	50
Ластовський Семен	50
Шпілер Петро	50
Федорчак Микита	50
Дудич Іван	50
Дошна Михайло	50
Кірик Михайло	50
Козар Текля	50
Гурій Василь	50
Дрозд Стефан	50
Матійчук Андрій	50
Зарацький Іван	50
Купиль Захарій	50
Лешак Михайло	50
Свитковський Лука	50
Клебан Іван (Поляк)	50
Купіль Андрій	50
Гурій Дмитро	50
Брандибура Микола	50
Остафій Євка	50
Зашляк Андрій	50
Качмар Петро	50
Яромович Іван	50
[illegible]	50
Дзюла Яцко	50
Корба Стефан	50
Жинський Стефан	50
Сус Иосиф	50
Панько Іван	50
Стефура Михайло	50
Остафій Іван	50
Венгрин Стефан	50
Німець Лешко	50
Жила Андрій	50
Кудзеляк Стефан	50
Спенда Дмитро	50
Капелюх Михайло	50
Когут Микола	50
Кунця Стефан	50
Пашкевич Іван	50
Вовк Павло	50
Стиранка Іван	50
Харитин Іван	50
Ястраб Антін	50
Хома Іван	50
Дорош Григорій	50
Венгрин Яким	50
Венгрин Андрій	50
Головатий Іван	50
Гузар Петро	50
Вархоляк Юрій	50
Масляний Теодор	30
Залецький Іван	50
Селенський Кость	50
Щушко Петро	50
Венгрин Іван	50
Смаш Стефан	50
Женський Микола	50
Рак Лешко	45
Гойсан Теодор	30
Гаврильчак Григорій	30
Возняк Теодор	25
Ваверчук Василь	25
Стиранка Іван	25
Ханас Григорій	25
Остафій Микола	25
Козій Іван	25
Корба Иосиф	25
Деревецький Теодор	25
Буній Софія	25
Жук Анна	25
Гойсан Микола	25
Понтуз Іван	25
Станчак Гнат	25
Сирко Михайло	25
Буній Роман	25
Харитин Сидор	25
Мозуляк Ярема	25
Мельник Григорій	25
Разом	$155.55
До Галичини на Рідну Школу	51.85
На Сиротинець-Захист У. Н. С.	$103.70

(Дальше буде).

Подяка.

— Чи то ви, пане, витягнули мого чоловіка з ріки?

— Так.

— Бо я ствердила, прошу пана, що він не мав шапки на голові.

OLD GOLD ЖАРТИ

„Повісь осторогу, щоб жаден агент від книжок не входив до будинку", сказав видавець книжок.
„Як жеже се, вниж оголошували за агентами, щоб продавали нашу нововидану книжку", запримітив його секретар.
„Так. Але я хочу випробувати агентів. Коли чоловіка може збити з толку така мала річ, як осторога, якоїж користи можна сподіватися в него?"

Синок поспитав весело матери:
„Мамо, чи я не буду мав малу сестричку колись?"
„Сину, ти справді хотівби мати сестричку?"
Синок відповів поважно:
„Так, мамо, я хочу. Мені вже спикрилося гласкати все кіточку".

Двох мущин говорило в публичній бібліотеці і один сказав:
„Десятьцентові новелі цілком зникли. Я дивуюся, де вони всі ділися?"
Другий, котрий знався де що більше на літературі, відповів з цинізмом:
„Пішли всі до одного доляра і девятьдесять центів".

...Принагідно — куріть Old Gold Цигаретки — Ані одного кашлю у цілому вагоні. В нашому часопису поміщуються Old Gold Цигареток комічні оголошення славного картуніста, Брігс. Глядіть за ними.., читайте їх і навчіться, що „в них нема кашлю в цілому вагоні".

СОБАКА, ЩО РОЗРІЖНЯЄ ГОДИНИ.

Один бермінгемський купець — пишуть англійські ґазети — має пса фокстеріера, що знаменито розріжняє час. Його пан їздить раз на тиждень у справах свого бизнесу до Лондону а вертається все поїздом, що приїздить в 8 година 10 хвиль. Пес — звеТься Спат — товаришить свому панові на залізничий двірець, пращає його сумним гавканням і сам вертається до дому. Вечером около 8 год. без нічиєї принуки біжить на двірець улицями, перетискається через баріери на місце, де має заїхати поїзд і жде спокійно. Коли поїзд заїхав, пес біжить здовж вагонів аж до передилу, де знайде свого пана і витає його радісним гавкітом.

МОРОЗ СПРИЯЄ РОСТОВИ.

Вплив морозу на звіринний і ростинний світ. — Арктичні малі звірята пять разів більші. — Найбільші круки на далекій півночі. — Блоха, що жиє на леду. Цвітучі ростини у вічнім снігу. — Коропи, що не бояться морозу.

Низька температура може, самособою, сильно впливати на життя природи і його цілком зломити. Але майже на всіх місцях, які наслідком свого географічного положення часто є виставлені на сильний мороз, живі істоти всетаки добре приноровилися до змінених умовин. Видно, мороз навіть скріпляє, вдержує при життю богато звірят і ростин і помагає їх ростові. Бож трапляється, що деякі роди звірят є лише в холодній полосі землі або бодай найліпші примірники тих звірят. Передовсім слід тут згадати ті великі звірята, які цю величину завдячують лише цьому, що приноровилися до постійного морозу. Таких „морозних великанів" подибуємо часто між звірятами північних і арктичних морей. У водах північного бігуна жиють медузи довгі навіть на сім метрів. Просто великанські хроби, поліпи, раки і краби жиють у північних морях, а тісамі звірята у південних морях є значно менші. Деякі з тих сотворінь, а саме дрібні звірята під впливом зимна виростають на пять разів більших, як звичайно.

Але також сухопутні звірята у холодних країнах виростають на більших. Дуже добре пізнати вплив, який мороз має на звірята, передовсім на крукові (воронові). Найбільші в цілому світі круки жиють у найдальше на північ висунених провінціях Америки і в морозно-холодних горах Тибету. Вже малі ріжниці температури впливають на ріст. Крук, що жиє у високих альпейських горах, є значно більший від свого побратима, що жиє на мадярських долах. Поміри виказали, що крук, який жиє в Алясці, є на десять центиметрів довший від свого побратима, що жиє в середущій Европі. Тхір, що жиє в Швеції, є значно більший від тхора, що жиє в Еспанії; таксамо козуля скальниця і козел. Австралійський муравельний їжак є трохи більший завдяки відносно малому обниженню температури. Їжак, що жиє у Новій Гвінеї, є значно менший від тасманського їжака. Таксамо австралійський кангур є тим менший чим дальше на північ він жиє, себто тому, що чим далі на північ тим тепліше є в Австралії.

Замітне теж, що звірята деякі „чорніють" від зимна. Прим. наслідком постійного охолоджування вдалося надати мотилям чорну барву. Такий самий успіх був, як дослідник Шульц виставляв на мороз т. зв. „російські кролики". Вже по нотирнацятьох днях кожух їх забарвився на чорно. І в природі буває, що звірята на зиму прибирають чорнішу барву, прим. серна або одна порода вивірки. Але щоправда частіше буває, що звірята на зиму прибирають білу барву, себто приноровлюються до окруження, прим. сніговий заяць, лемінг, горностай, полярний лис і ін. Деякі звірята дістають на зиму рівночасно чорну і білу барву. В кожному разі сильний мороз може витворювати чорне і біле забарвлення, бо і птахи полярних околиць — пінґвін, дунка пухівка („Соматеріа моллісіма — порода качки, що гніздиться на побережах морських, достарчає миленького пуху, зв. „дун") і ін. мають піря, забарвлене головно на біло.

Дуже відпорні на холод є риби і жаби, які у воді цілком замерзають, так, що можна їх ломити, але як помало огріваються, знову пробуджуються до нового життя. Приміром коропи можуть жити і в 20 степенях зимна і ще не замерзають! Яєчка джмелів можуть перенести і 40 степенів зимна, а курячі яйця 25 степенів. Також комахи є відпорні на мороз, доказують це т. зв. „снігові комахи", передовсім блоха, що жиє на ледвиках, що взагалі жиє лише на снігу; також „снігові хроби", прим. личинка жука снігника (Телефорус фускус), званого також „дохтором" або „цируликом". В зимі при відлизі нераз гурмою вилазять ці личинки зі землі на сніг і повзуть по ньому, а вітер поріває часом і заносить у дальші околиці ті т. зв. „сніжні хробаки".

Майже неправдоподібну відпорність проти сильного морозу мають теж ріжні ростини. В сибірських тайгах найшов дослідник Арсенєв дерева, яким не шкодив нічого мороз, що доходив до 63 степенів. Не лише чатинні дерева (сосни, смереки) не відчувають того великого морозу, але й тополі, вільхи, ясінь, липи, черемхи а навіть бози. А що і цвіти є витревалі на мороз, доказують це ріжні альпейські цвіти. Коли на альпейських височинах 4,000 метрів зацвітуть цвіти, пелюстки їх затвердують як лід. Колиж воздух потеплає, цвіти мякнуть і далі цвітуть. Ще ліпше приноровилися до морозу полярні ростини. В арктичних околицях найшов шведський ботанік Кельман т. зв. ложкову ростину, що вже до половини розцвила перезимувала полярну зиму, але не замерзла, а як прийшло літо, далі правильно розвивалася. Але бо і в умірковану підсоні є цвіти, що цвітуть іще як сніг не зник, як прим. веснівка або горицвіт, а озимок під зиму.

СПАЛЕНИЙ БУРМІСТР.

Бурмістр містечка Велсі (в Англії) Голдсурт був дуже чемний, передовсім для жінок. Казали, що як лише явилася в нього яка жіноча депутація, він усе сповняв її бажання. Тому жіноцтво, як тепер бурмістра спенсіоновано, постановили дати йому на памятку гарний портрет. Маляр Джемс Бортон мав спортретувати бурмістра за 100 фунтів. Та жіночому комітетові вдалося зібрати всього 53 фунти. Комітет був у розпуці, відки взяти решту 47 фунтів. Маляр не хотів віддати портрету дешевше й загрозив комітетові скаргою судовою! Тоді котрась із жінок піддала спасенну думку: піти до бурмістра, розповісти все, може він дасть потрібних 47 фунтів. Але бурмістр навіть не хотів слухати; сказав, що можуть собі той портрет прилюдно спалити. Та як часто в біді буває, й тут прийшло в біді спасення. Одно фільмове товариство заявилось заплатити решту 47 фунтів, коли йому позволять зняти на фільм спалення портрету над берегом у Ню Брайтені при звуках сурм і взагалі з усією парадою, як то на фільмах буває. Заступник фільмового підприємства обіцяв іще 300 фунтів для сиріт Велсі, коли бурмістр згодиться ступати на чолі того оригінального походу й коли сам спалить свій портрет. Бурмістр згодився. Та проти того запротестував маляр Бортон. Його портрет то мистецький твір і ніхто не має права нищити його. І знову загрозив судовою скаргою. Тут знову ратунок з біди найшло фільмове товариство. Маляр Бортон не був тепер уже такий неумолимий і згодився на предложення фільмового товариства. І так над берегом Ню Брайтену зняли фільмови апаратом велику сцену спалення, з бурмістром як героєм події, в супроводі вісьмох жінок із комітету, корпусу сурмачів і сиріт Велсі. Всі були вдоволені, та найбільше вдоволене мабуть фільмове підприємство, бо двозначний заголовок, розреклямований у часописах: „Спалення бурмістра", певно гарно оплатиться йому.